

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№1(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 312 sahifa,
20-yanvar, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woosyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Maktabga tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarini maktab ta'limiga tayyorligini aniqlash	16
<i>Akramova Dildora Ergashboy qizi</i>	
Bola tarbiyasida o'yinning ahamiyati	21
<i>Choriyeva Durdona Anvarovna, O'ktamova Nasiba Ravshan qizi</i>	
O'quvchilarning loyiha-tadqiqot faoliyatini tashkil etishning ilmiy asoslari	25
<i>Sobirova Nilufar Azimboy qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida pedagogik jarayonni tashkil etish	29
<i>Choriyeva Durdona Anvarovna, Ko'zibayeva Nasiba O'tkir qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda sensor tarbiyani rivojlantirish texnologiyalari	32
<i>Choriyeva Durdona Anvarovna, Allaberdiyeva Mardona O'tkirbek qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarni jismoniy tarbiyalash mazmuni va vazifalari.....	37
<i>Choriyeva Durdona Anvarovna, Mirsharfova Shahinabegim Saidabbos qizi</i>	
Gandbolchi sportchilarni jismoniy tayyorgarligida harakatli o'yinlarning tarbiyaviy rivojlantiruvchi vazifalari	41
<i>Ibodullayeva Munira Atabek qizi</i>	
Boshlang'ich sinflarda dars samaradorligini oshirishda noan'anaviy usullardan foydalanish samaradorligi.....	44
<i>Yusufaliyeva Gulnora Abduraxmonovna</i>	
Modern Requirements for a Teacher's Pedagogical Skills in the Context of Digital Transformation in Education.....	49
<i>Abira Bakhramova</i>	
Ta'lim muassasalarida o'smir yoshlarning ijtimoiylashuv jarayonini samarali tashkil etishga yordam beruvchi pedagogik omillar va shart-sharoitlar	54
<i>Artikova Gulnoza Xasanovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida iqtisodiy tarbiya berishning nazariy-pedagogik asoslari	57
<i>Mamadaliyeva Nilufar Bahodirovna</i>	
Kognitiv lingvistika va konseptologiya masalalari	60
<i>Meyliqulova Manzura Abdullayevna</i>	
Developing Law Students' Writing Competence Through the IRAC Method in Legal English Classes: A Comprehensive Study at TSUL.....	63
<i>Noila Mustafojeva</i>	
Tarixiy obidalarining restavratsiya jarayonlarining o'rganilish tarixi	67
<i>Ochilov Davron Bahodir o'g'li</i>	
Oliy ta'limda baholash jarayonini avtomatlashtirishda sun'iy intellekt texnologiyalarining qo'llanishi.....	72
<i>Ovxunov Iqboljon Abdunabiyevich, Mamadaliyeva Kamolaxon Xayrullo qizi</i>	
Tabiiy yorug'lik va barqaror energiya manbalarini integratsiyalashgan mini home loyihasi.....	76
<i>Djuraboyev Maqsudbek Karimbek o'g'li, Qodirjonov Oyatillo Abdulboqi o'g'li</i>	
Talabalarning tarixiy tafakkurini rivojlantirishda madaniy meros vositalarining pedagogik ahamiyati.....	80
<i>Rajabova Matluba Toshkentboy qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachilarining umummadaniy kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyalari.....	83
<i>Saidova Nigora Olimovna, Jo'rayeva Nilufar Rustamjon qizi</i>	
Raqamli kommunikatsiyalarni o'smirlar shaxsiyatining rivojlanishiga ta'siri	86
<i>Shomurotova Nigoraxon Nabijonovna</i>	
Talabalarning chizma geometriya fanini mustaqil bilish faoliyatiga oid kompetensiyalarini "Visio" dasturi vositasida rivojlantirish metodikasi	90
<i>Tashimov Nurlan Erpolatovich</i>	

Shaxslararo munosabatlar – ijtimoiy pedagogik muammo sifatida.....	94
Uralova Muxabbat Sanjar qizi	
O'zbek tili darslarida raqamli ta'lim vositalaridan foydalanish tajribasi	98
Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna	
Психологическая готовность разведенных людей к вступлению в новый брак и приоритеты при выборе партнера.....	101
Саидвалиева Шодия Рихсихужа кизи	
Воспитание любви к прекрасному у дошкольников в развивающей предметно-пространственной среде: теоретико-методический аспект.....	107
Терехова Ольга Евгеньевна, Темирова Барно Кёмхоновна	
Методика формирования наблюдательности у детей 6–7 лет в процессе целенаправленных прогулок-наблюдений.....	111
Терехова Ольга Евгеньевна, Шокиржоновна Мохира Илхомжон кизи	
Bo'lajak tarbiyachilarni kasbiy pedagogik faoliyatga tayyorlash texnologiyalari	115
Artikbayeva Aziza Abror qizi	
Zamonaviy darslarda guruhlarda ishlash metodikasi	118
Berdiyeva Lobar Norqobulovna	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida faol rivojlantiruvchi muhitni tashkil etishda STEAM ta'lim texnologiyasidan foydalanish.....	120
Esanova Maysara Umirovna	
Logopediyada axborot texnologiyalarini qo'llash metodlari	124
Feruza Yusupova Akildjanovna	
Axborot texnologiyalarining ta'lim jarayonidagi o'rni va rivojlanish bosqichlari.....	130
Qodirov Farrux Ergash o'g'li, Allanazarova Anora Muxobir qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ilmiy-ijodiy kompetentsiyalarini rivojlantirish	134
Umarov Xusniddin	
Bo'lajak talabalarining individual yondashuv asosida kasbiy-ijodiy ko'nikmalarini rivojlantirish	138
Arslonova Gulsora Kurbonovna	
Ona tili darslarida til kompetentsiyasini kognitiv-semantik yondashuv asosida shakllantirish	142
Mo'minova Go'zalxon G'ulamjanovna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ijodiy tafakkurini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	147
Maxliyo Turotova Erkin qizi	
Talabalarining kreativligini musiqiy-nazariy fanlar vositasida oshirish samaradorligi	153
Urinova Sabina Shuxrat qizi	
Imijning ijtimoiy-psixologik fenomen sifatida talqini	160
Jo'rayeva Sohibjamol Norqobilovna	
Inklyuziv kompetensiya tushunchasining ilmiy-nazariy asoslari	163
Abdubannobova Mahliyo Abdurashid qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijtimoiy-emotsional kompetentsiyalarini rivojlantirish texnologiyalari	167
Abdurasulova Dilnoza Abdug'ani qizi	
Muxammas (taxmis) janrining o'zbek she'riyatidagi tarixiy taraqqiyoti va zamonaviy poetik talqinlari	170
Avazova Sitara	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalar hamkorligining asosiy shakllari.....	173
Babayeva Dono Razzakovna, Erkinova Madinabonu Otabek qizi, Xolmatova O'g'li Tojiddin qizi	
Yangi taraqqiyot davrida talaba-yoshlarni oilaviy hayotga tayyorlashning ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida	177
Botirova Zohida Doniyor qizi	
Logoritmikada sportga asoslangan o'yinlar	180
Dilfuza Ochilova Zayniddinovna	
Jismoniy tarbiyaning o'quvchilarning kognitiv rivojlanishiga ta'siri (Andijon shahridagi Prezident maktabi tajribasi asosida).....	184
Ibragimov Shuhratbek Iminjonovich	

Bolajak tarbiyachilarni tarbiyaviy faoliyatga tayyorlashda integrativ yondashuvning zaruriyati	188
Karimova Feruzaxon Zakirovna	
Effective Techniques of Teaching Foreign Language Classes: a Sample of The 4CS Method	191
Khaitmuratova Zarina Sobirdjanovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni intellektual imkoniyatlarini tabiat bilan tanishtirish orqali shakllantirish ..	193
Maxmudova Durdona Mirkarimovna	
O'quvchilarning kasbiy ma'naviy dunyoqarashini shakllantirishning pedagogik xususiyatlari	196
Mutallibjonov Ma'rufjon	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni kun tartibini to'g'ri tashkil etish	200
Muxtorova Mohira Ma'rufjon qizi	
Aksiologik yondashuv asosida altruistik ko'nikmalarni shakllantirish jarayonida ijtimoiy faoliyatni amalga oshirish	204
Norboyeva Moxigul Shavkat qizi	
O'smirlarda agressiv xulq-atvorini psixologik o'rganishning o'ziga xos xususiyatlari	207
Norqulova Dildora Shavkat qizi	
Raqamlashtirish jarayonida bo'lajak muhandislarni ishlab chiqarish-texnologik faoliyatiga tayyorlashning dasturiy-metodik ta'minoti	211
Nurov O'tkir Xudoyberdiyevich	
Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni amaliyotga joriy etilish	214
O'roqova Zilola Salomovna	
Pedagogika ta'lim yo'nalishi talabalarida amaliy tayyorgarlik tushunchasi va uning mazmun-mohiyati.....	217
Qaramanov Obid Xudayberdiyevich	
Pedagoglar uchun sun'iy intellekt asosidagi shaxsiylashtirilgan ta'lim imkoniyatlari	221
Qarshiyev Jamshid Murotaliyevich	
Talabalarda psixologik moslashuvchanlikda refleksiya mohiyati va kognitiv qobiliyatni rivojlantirish samaradorligi.....	226
Ravshanova Nargiza Norboyevna	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida integrallashgan mashg'ulotlarni tashkil etish	230
S. Irisova	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida marketing faoliyatini tizimli tashkil etishning nazariy asoslari	233
Sadikova Dilafuz Xusanovna, Qo'chqorova Munisa Anvar qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning dialogik nutqini xalq ertaklari asosida rivojlantirish	237
Seitmuratova Venera Jumamuratovna, Abduraufova Muxayyo Xabibullo qizi	
Bolalarni maktabga tayyorlashda psixologik yondashuv	241
Seitmuratova Venera Jumamuratovna, Sanoqulova Gulasal Nurillo qizi	
Sun'iy intellektni tibbiy oliy ta'lim o'quv dasturlarini ishlab chiqishda qo'llash: innovatsion yondashuvlar va tajribalar	246
Toxirova Farida Olimjonovna	
Talabalarni estetik tarbiyalashda milliy xalq o'yinlaridan foydalanish modeli.....	251
Usarov Murodjon Mamarasul o'g'li	
Xalqaro kimyo olimpiadalariga o'quvchilarni tayyorlashda xalqaro baholash tadqiqotlariga asoslangan kreativ topshiriqlar va fanlararo integratsiyadan foydalanish metodikasi	254
Usmanov Baxtiyor Xabibullayevich	
Xoja (Sayyid Poshshoxoja ibn Abdulvahhobxo'ja) va uning asarlarining o'zbek nasridagi o'rni va ahamiyati.....	258
Valijonova Mahzunabonu	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari boshqaruvida diversifikatsiya: tizimli yondashuv va rivojlanish strategiyalari	261
Xakimova Sevara Shavkat qizi	
STEAM texnologiyasini nodavlat ta'lim tashkilotlarida ommalashtirishning ijobiy tomonlari.....	264
Xalokova Maksudaxon Ergashevna, Melnikova Zaynura	
Muhammad Sodik Qoshg'ariy asarlarida ma'naviy-axloqiy tarbiya nazariyasi.....	267
Moxira Niyoqulova Nuraliyevna	

Sun'iy intellekt texnologiyalari asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ona tili fanini o'qitish kompetentligini rivojlantirish metodikasi (AQSh tajribasi).....	270
<i>Olimjonova Dilnavoz Maribjon qizi</i>	
Xalqaro baholash dasturlari mohiyati va ahamiyati	274
<i>Vohidova Ibodat Hurmatullayevna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari ta'lim-tarbiya jarayonida shaxsga yo'naltirilgan yondashuv	277
<i>Xujamiyarov Sa'dullo Choriyevich</i>	
Davlat-xususiy sheriklik asosidagi nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarida jamoatchilik nazorati samaradorligini oshirish mexanizmlarini takomillashtirish.....	281
<i>Xusanova Dilraxon Botiraliyevna</i>	
Talabalarning jismoniy tayyorgarligida suzish mashg'ulotlarining ta'siri	285
<i>Zuxriddin Nasibovich Boboshev</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarni milliy-ma'naviy qadryatlar asosida tayyorlashning o'ziga xos xususiyatlari	289
<i>Abdullayev Muxammadimin Egamberdiyevich, Dadabayev Akramjon Askaraliyevich</i>	
Использование чат-ботов в образовательном процессе	294
<i>Мадаминова Наргизахон Жахонгир кизи</i>	
Формирование гендерной культуры детей старшего дошкольного возраста в контексте государственной стратегии Узбекистана	298
<i>Намазбаева Лола Закировна, Тиллабаева Малика Хабибуллаевна</i>	
STEAM технологии в дошкольном образовании	302
<i>Садикова Дилафруз Хусановна</i>	
Системная модель социально-эмоционального обучения в Узбекистане: интеграция подходов, основанных на школьном образовании и партнерстве семьи и школы	307
<i>Санакулова Нигора</i>	

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARI BOSHQARUVIDA DIVERSIFIKATSIYA: TIZIMLI YONDASHUV VA RIVOJLANISH STRATEGIYALARI

Xakimova Sevara Shavkat qizi
MTTDMQTMOI tayanch doktranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlari boshqaruvida diversifikatsion yondashuvni joriy etishning nazariy-metodologik asoslari hamda uni tizimli yondashuv asosida rivojlantirish strategiyalari tahlil qilinadi. Tadqiqotda diversifikatsiyaning maktabgacha ta'lim tashkilotlari faoliyati samaradorligini oshirish, ta'lim xizmatlari sifatini yaxshilash va boshqaruv jarayonlarini modernizatsiyalashdagi o'rni ilmiy jihatdan asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: diversifikatsiya, modernizatsiya, strategiya, ta'lim xizmatlari, boshqaruv, yondashuv, steypkholder, tahlil.

Abstract: This article analyzes the theoretical and methodological foundations for implementing a diversification approach in the management of preschool educational organizations, as well as development strategies based on a systems approach. The role of diversification in increasing the effectiveness of preschool organizations, improving the quality of educational services, and modernizing management processes is substantiated.

Key words: diversification, modernization, strategy, educational services, management, approach, stakeholder, analysis.

Аннотация: В статье анализируются теоретико-методологические основы внедрения диверсификационного подхода в управлении дошкольными образовательными организациями, а также стратегии их развития на основе системного подхода. Обосновывается роль диверсификации в повышении эффективности деятельности дошкольных образовательных организаций, улучшении качества образовательных услуг и модернизации управленческих процессов.

Ключевые слова: диверсификация, модернизация, стратегия, образовательные услуги, управление, подход, стейкхолдер, анализ.

KIRISH

Globallashuv, axborot texnologiyalarining rivojlanishi, ijtimoiy-iqtisodiy muhitdagi o'zgarishlar ta'lim tashkilotlaridan, jumladan, maktabgacha ta'lim tashkilotlaridan ham moslashuvchanlik va yangi sharoitlarga tezda moslasha olish qobiliyatini talab etadi. Bunday sharoitda strategik boshqaruv alohida ahamiyat kasb etadi, chunki u tashkilotlarga nafaqat tashqi chaqiriqlarga javob berish, balki o'z kelajagini proaktiv tarzda shakllantirish imkonini beradi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari bolalarda asosiy ko'nikma va malakalarni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi hamda ularning keyingi rivojlanishi va ta'lim olishi uchun poydevor yaratadi. Bunday tashkilotlarni samarali boshqarish ko'rsatilayotgan xizmatlar sifati va iste'molchilar – ota-onalar hamda jamiyatning umumiy qoniqish darajasiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Biroq bolalarning rivoji va xavfsizligi uchun alohida mas'uliyat bilan bog'liq bo'lgan maktabgacha ta'lim muassasalarining o'ziga xosligi boshqaruv yondashuvlariga qo'shimcha talablar qo'yadi. An'anaviy boshqaruv usullari ko'pincha tashqi muhit dinamikasini yetarli darajada hisobga olmaydi va o'zgarishlarga tezkor munosabat bildirish imkonini bermaydi, bu esa tashkilot faoliyati samaradorligining pasayishiga olib kelishi mumkin.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Strategik rejalashtirish strategik boshqaruvning poydevori bo'lib, tashkilot missiyasi, qarashlari (viziya), strategik maqsad va vazifalarini belgilash jarayonini o'z ichiga oladi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida strategik rejalashtirish rivojlanish yo'nalishlarini aniq belgilash, resurslarni taqsimlash va ustuvorliklarni o'rnatish imkonini beradi. Maqsadlar bo'yicha boshqaruv usuli rahbariyat va xodimlar tomonidan maqsadlarni birgalikda belgilash,

ularning bajarilishini muntazam monitoring qilish hamda natijalarni baholashni nazarda tutadi. Bu xodimlar motivatsiyasini oshirishga va ularni boshqaruv jarayoniga jalb etishga xizmat qiladi. Jarayonli (protsessual) yondashuv tashkilot faoliyatidagi biznes-jarayonlarni boshqarishga qaratilgan bo'lib, ularning samaradorligi va sifatini oshirishni ko'zda tutadi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlari kontekstida bu bolalarni qabul qilish, ta'lim-tarbiya faoliyati, ota-onalar bilan hamkorlik kabi jarayonlarni optimallashtirishni anglatadi ^[1].

Adaptiv boshqaruv tashkilotning tashqi muhitdagi o'zgarishlarga tezkor javob qaytarish va o'z faoliyatiga zarur tuzatishlar kiritish qobiliyatini nazarda tutadi. Bu, ayniqsa, ta'lim sohasidagi beqarorlik va doimiy o'zgarishlar sharoitida nihoyatda dolzarbdir.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Boshqaruv sohasidagi klassik tamoyillar Fayol (1916), Taylor (1911) va Weber (1922) kabi olimlarning ishlanmalarida bayon etilgan. Ularning ta'lim sohasiga moslashtirilishi ko'plab tadqiqotchilar tomonidan olib borilgan. Masalan, Fayolning rejalashtirish, tashkil etish, nazorat qilish va rahbarlik qilish tamoyillari maktabgacha ta'lim muassasalarida samarali boshqaruvni tashkil etish uchun asosiy yondashuv sifatida qaratiladi.

Zamonaviy ta'lim makonida maktabgacha ta'lim tashkilotlarini strategik boshqarish tobora dolzarb ahamiyat kasb etmoqda, bu bir qator tadqiqotchilar ishlarida ham o'z aksini topgan. Zamonaviy tadqiqotlar (Bozkurt, 2020; Khan, 2019) maktabgacha ta'lim tashkilotlarida boshqaruv jarayonlarini raqamli texnologiyalar bilan boyitishning ahamiyatini ta'kidlaydi. Xususan, axborot tizimlari yordamida ma'lumotlarni to'plash, tahlil qilish va qaror qabul qilish jarayonlarini avtomatlashtirish imkoniyatlari kengaymoqda. Ushbu yondashuv tashkilotlarning samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda ^[3].

Shunday qilib, ilmiy tadqiqotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, ko'plab tadqiqotchilar maktabgacha ta'lim tashkilotlarini rivojlantirishda strategik boshqaruvning ahamiyatini e'tirof etadilar. Ular zamonaviy boshqaruv usullari va modellarini joriy etish, rahbarlarni yangi vositalar va yondashuvlarga o'qitish, shuningdek, muassasalar faoliyatiga ta'sir etuvchi tashqi omillarni hisobga olish zarurligini ta'kidlaydilar. Diversifikatsion yondashuv asosida strategik boshqaruv tashkilotning uzoq muddatli maqsadlarini belgilashga, ularga erishish strategiyalarini ishlab chiqishga hamda tashqi muhitdagi o'zgarishlarga moslashishning zarur darajasini ta'minlashga qaratilgan kompleks faoliyatni ifodalaydi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlari kontekstida strategik boshqaruv tashkilotning barqaror rivojlanishini ta'minlash, ta'lim xizmatlari sifatini oshirish hamda asosiy manfaatdor tomonlar ehtiyojlarini qondirish imkonini beradi.

TAHLILLAR VA NATIJALAR

Innovatsion menejment yangi g'oyalar, texnologiyalar va ish usullarini joriy etishga yo'naltirilgan bo'lib, maktabgacha ta'limda bu yangi ta'lim dasturlari, o'qitish texnologiyalari hamda baholash usullaridan foydalanishda namoyon bo'lishi mumkin. Ko'rib chiqilgan usullar va modellarni maktabgacha ta'lim tashkilotlarida qo'llash bo'yicha qiyosiy tahlil 1-jadvalda keltirilgan.

1-jadval: Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida strategik boshqaruvning zamonaviy usullari va modellarini qo'llash tahlili

Metod/model	Afzalliklari	Cheklovlari
Strategik rejalashtirish	Rivojlanishning aniq yo'nalishi; Resurslarni optimallashtirish; Harakatlarning uyg'unligini oshirish	Ko'p vaqt va resurs talab etadi Rejaga qat'iy amal qilinganda moslashuvchanlikning pasayishi mumkin
Maqsadlar asosida boshqarish	Xodimlar motivatsiyasining oshishi; Aniq baholash mezonlari; Xodimlarning jarayonga jalb etilishi	Maqsadlar to'qnashuvi yuzaga kelishi mumkin; Rivojlangan kommunikatsiya madaniyatini talab etadi
Jarayonli yondashuv	Jarayonlar samaradorligini oshirish; Xarajatlarni kamaytirish; Xizmatlar sifatini oshirish	Jarayonlarni aniqlash va tavsiflash murakkab; Doimiy nazorat zarur
Adaptiv boshqaruv	O'zgarishlarga tezkor javob; Boshqaruvning moslashuvchanligi Raqobatbardoshlikning oshishi	Harakatlarning tartibsiz bo'lib ketish ehtimoli; Boshqaruvchilarning yuqori malakasini talab etadi
Innovatsion menejment	Ilg'or tajribalarni joriy etish; Muassasaning jozibadorligini oshirish; Rivojlanishni rag'batlantirish	Innovatsiyalarning muvaffaqiyatsizlik xavfi; Investitsiya zarurati; Xodimlar tomonidan o'zgarishlarga qarshilik

Jadvaldan ko'rinib turibdiki, har bir usul va model o'ziga xos afzalliklar hamda cheklovlarga ega. Muayyan yondashuvni tanlash tashkilotning o'ziga xosligi, maqsadlari, resurslari va tashqi muhitiga bog'liq. Shuningdek, strategik boshqaruvning zamonaviy usullari va modellarida maktabgacha ta'lim tashkilotlari faoliyati samaradorligini oshirish uchun yuqori salohiyat mavjud. Strategik rejalashtirish, maqsadlar asosida boshqarish, jarayonli yondashuv, adaptiv boshqaruv, innovatsion menejment hamda stejkholderlik yondashuvidan foydalanish tashkilotlarga tashqi muhitdagi o'zgarishlarga moslashuvchan munosabat bildirish, ko'rsatilayotgan xizmatlar sifatini oshirish hamda turli manfaatdor tomonlar ehtiyojlarini qondirish imkonini beradi. Ko'rib chiqilgan har bir usul o'zining kuchli jihatlari va cheklovlariga ega bo'lib, ularni boshqaruv amaliyotiga tanlash va joriy etishda albatta hisobga olish zarur. Xususan, strategik rejalashtirish rivojlanishning aniq yo'nalishini ta'minlaydi, biroq tezkor o'zgarishlar sharoitida yetarlicha moslashuvchan bo'lmasligi mumkin. Adaptiv boshqaruv esa o'zgarishlarga tezkor javob berish imkonini yaratadi, ammo aniq yo'naltiruvchi mezonlar mavjud bo'lmaganda, harakatlarning tartibsizlashuviga olib kelishi ehtimoli bor.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida strategik boshqaruvning zamonaviy usullarini muvaffaqiyatli joriy etish uchun quyidagilar tavsiya etiladi:

- **kompleks yondashuv** – har bir usulning cheklovlarini kamaytirish maqsadida bir-birini to'ldiruvchi metodlar kombinatsiyasidan foydalanish;
- **tashkilot xususiyatlariga moslashuv** – metodlarni tanlashda muassasaning o'lchami, madaniyati, resurslari va tashqi muhitini hisobga olish;
- **xodimlarni o'qitish** – yangi usullarni samarali qo'llash uchun boshqaruv va kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirishga sarmoya kiritish;
- **stejkholderlarni jalb etish** – ota-onalar, xodimlar, mahalliy hamjamiyat va ta'limni boshqarish organlari bilan faol hamkorlikni yo'lga qo'yish, ularning manfaatlarini hisobga olish va sodiqlikni oshirish;
- **monitoring va baholash** – strategik boshqaruv usullarini joriy etish natijalarini muntazam baholab borish hamda zarurat tug'ilganda yondashuvlarni tuzatish ^[2].

XULOSA VA TAKLIFLAR

Ta'lim xizmatlari bozorida doimiy o'zgarishlar va raqobatning kuchayib borishi sharoitida strategik boshqaruvning zamonaviy usullaridan foydalanuvchi maktabgacha ta'lim tashkilotlari barqaror rivojlanish hamda muvaffaqiyatga erishish uchun kengroq imkoniyatlarga ega bo'ladi. Tadqiqotning amaliy ahamiyati shundan iboratki, maqolada keltirilgan tavsiyalar maktabgacha ta'lim tashkilotlari rahbarlari tomonidan boshqaruv samaradorligini hamda ta'lim xizmatlari sifatini oshirish jarayonida samarali qo'llanilishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Nizamov M. (2021). Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida boshqaruv samaradorligini oshirishning nazariy va amaliy jihatlari. Oliy ta'lim va pedagogika ilm-fani, 25–34.
2. Hamdamova Mahzuna Tursunovna. (2023). Formation of student management culture as a pedagogical problem. Eurasian Scientific Herald, 24, 49. <https://geniusjournals.org/index.php/esh/article/view/4913>
3. Ilhom S., Kizi S. G. N. (2022). Early students in mathematics: formation of fundamentals of economic knowledge.
4. <http://www.lex.uz>

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №1(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.